

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

218-3/13
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

07 MAY 2013

10.

07 05 2013

дел.бр. 12812 датум 07.05.2013.

01 400-1499 / 13

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Председнику Скупштине, мр Небојши Стефановићу

11000 БЕОГРАД
Краља Милана 14

Поштовани господине Стефановићу,

У складу са чланом 107. став 2. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/2006), односно чланом 18. став 1. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07) и на основу члана 150. став 2. Пословника Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 20/2012), подносим Народној скупштини Предлог закона о изменама и допунама Закона о раду и Предлог закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом.

Срдачно,

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Саша Јанковић

Прилог:

- Предлог закона о изменама и допунама Закона о раду са образложењем
- Предлог закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом
- Изјаве о усклађености са прописима Европске уније

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
218-3/13
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 12808 датум 07.05.2013.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ФИНАНСИЈСКОЈ ПОДРШЦИ ПОРОДИЦИ СА ДЕЦОМ

Члан 1.

У Закону о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник РС”, бр. 16/2002, 115/2005 и 107/2009), у члану 9. став 1. тач. 1), наслову одељка 1. Главе II и члана 29. после речи „одсуства са рада ради неге детета“ брише се реч „и“ и додаје се запета, а после речи „одсуства са рада ради посебне неге детета“ додају се речи „и рада са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ“.

Члан 2

У члану 9. став 1. после тачке 1) додаје се нова тачка 1а која гласи:

„1а) накнада незапосленом родитељу који негује дете коме је неопходна стална нега и помоћ;“

Члан 3.

У члану 10. после става 2. додају се нови ставови 3. и 4. који гласе:

„Један од родитеља детета који је, у складу са законом који уређује радне односе, стекао право на рад са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година које је потпуно зависно од медицинске или друге неге и помоћи, односно коме је ради задовољавања основних животних потреба и обезбеђивања и очувања квалитета живота у породици и заједници неопходна стална нега и помоћ, остварује право на накнаду зараде.

Право из става 2. овог члана припада, под условима утврђеним овим законом и законом који уређује радне односе, и једном од усвојитеља детета, дететовом старатељу и, у изузетним случајевима, члану дететове породице, односно брачном или ванбрачном партнеру дететовог родитеља.“

Члан 4.

У члану 11. после става 4. додаје се нови став 5. који гласи:

„Накнада зараде за лица из члана 10. ст. 3. и 4. овог закона утврђује се у висини просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији, без пореза и доприноса, умањене сразмерно скраћењу радног времена у складу са законом“.

У досадашњем ставу 5. који постаје став 6. број „4“ замењује се бројем „5“.

Досадашњи став 6. постаје став 7.

Члан 5.

У члану 13. став 3. после речи „који немају друге запослене“ додају се речи „и кориснике права из члана 10. ст. 3. и 4“.

Члан 6.

После члана 13. додаје се нови одељак 1а и чланови 13а – 13ж, који гласе:

„1а. Накнада незапосленом родитељу који негује дете коме је неопходна стална нега и помоћ

Члан 13а

Један од родитеља детета које је потпуно зависно од медицинске или друге неге и помоћи коју му пружа родитељ, односно детета коме је ради задовољавања основних животних потреба и обезбеђивања и очувања квалитета живота у породици и заједници неопходна стална нега и помоћ, има право на накнаду за негу детета.

Право из става 1. овог члана под условима и на начин прописан овим законом, родитељ остварује и након пунолетства детета док таква потреба траје, а најдуже до дана испуњења услова за остваривање права на старосну пензију.

Право из ст. 1. и 2. овог члана под условима и на начин прописан овим законом, остварује и један од усвојитеља, односно старатељ детета.

Изузетно, када један или оба родитеља живе са дететом али због свог психофизичког стања нису у могућности да детету пруже потребну негу, а дете се не налази под старатељством друге особе, право из ст. 1. и 2. овог члана може се, под условима и на начин прописан овим законом, признати једном од чланова породице детета, односно брачном или ванбрачном партнеру родитеља детета, који са дететом живи у породичном домаћинству.

Уколико у породици има двоје и више деце која су потпуно зависна од медицинске или друге неге и помоћи коју им пружа родитељ, односно деце којој је ради задовољавања основних животних потреба и обезбеђивања и очувања квалитета живота у породици и заједници неопходна стална нега и помоћ, право из ст. 1. и 2. овог члана могу стећи, под условима и на начин прописан овим законом, оба родитеља, а када дете живи у једнородитељској породици - и члан дететове породице, односно брачни или ванбрачни партнер дететовог родитеља, који са дететом живи у породичном домаћинству.

Члан 13б

Право на накнаду из члана 13а родитељ стиче под условима:

1. да није запослен, нити остварује приходе по основу свог рада;

2. да укупан месечни приход од имовине по члану породице не прелази износ прописан у чл. 19. ст. 1. тач. 1) и 2) овог закона;
3. да постоји потреба детета за пружањем сталне медицинске или друге неге и помоћи;
4. да је родитељ обучен да пружа медицинску негу и помоћ детету из члана 13а овог закона и да такву врсту неге и помоћи, односно другу негу и помоћ детету непосредно и пружа;
5. да се нега и помоћ која је детету потребна не може обезбедити у оквиру мера социјалне и здравствене заштите, мера подршке у образовању и у оквиру услуга које обезбеђује јединица локалне самоуправе.

Право из става 1. овог члана остварује се на основу мишљења о стању и потребама детета из члана 13а овог закона, које даје:

- 1) за дете и младу особу до навршених 26 година - интерресорна комисија у поступку процене потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету и ученику;
- 2) за особу старију од 26 година - орган надлежан за давање налаза, мишљења и оцене на основу прописа о пензијском и инвалидском осигурању.

Члан 13в

Поступак за остваривање права на накнаду из члана 13а покреће се на захтев родитеља.

О захтеву из става 1. овог члана одлучује решењем орган управе одређен овим законом, на основу мишљења органа из члана 13б став 2.

Орган управе дужан је да приликом одлучивања о захтеву цени доступност услуга из члана 13б ст. 1. тач. 5), сходно мишљењу органа из члана 13б став 2. о стању и потребама детета.

На решење из става 2. овог члана може се поднети жалба. О жалби одлучује државни орган одређен овим законом.

Против другостепеног решења може се покренути управни спор.

Члан 13г

Родитељ има право на накнаду из чл. 13а у износу просечне месечне зараде по запосленом, без пореза и доприноса, утврђене на нивоу Републике Србије.

Родитељ који је остварио право на накнаду из чл. 13а остварује права из пензијског осигурања, здравственог осигурања и права по основу незапослености, у истом обиму као запослена особа, у складу са законом.

Основица за уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености је износ накнаде из става 1. овог члана.

Обрачун и исплату накнаде из става 1. овог члана и уплату свих доприноса за обавезна осигурања из става 2. овог члана врши општинска, односно градска управа из средстава која су за ту намену обезбеђена у буџету Републике Србије.

Условне, начин и поступак остваривања права на накнаду из ст. 1. и 2. овог члана заједнички ближе уређују министар надлежан за социјална питања и министар надлежан за питања здравља.

Члан 13д

Министарство надлежно за социјална питања води евиденцију лица којима је признато право на накнаду из члана 13а.

Садржај и начин вођења евиденције из става 1. овог члана прописује министар надлежан за социјална питања.

Члан 13б

Право на накнаду из члана 13а престаје:

- 1) када престану разлози због којих је родитељ стекао ово право, а на основу мишљења органа из чл. 13б став 2;
- 2) када родитељ није у могућности да пружи потребну негу детету;
- 3) ако родитељ из неоправданих разлога детету не пружа адекватну негу;
- 4) ако се родитељ налази у притвору или на издржавању казне затвора дуже од 2 месеца;
- 5) смрћу родитеља примаоца накнаде или детета;
- 6) заснивањем радног односа, односно радним ангажовањем родитеља примаоца накнаде или остваривањем прихода од имовине у износу већем од износа прописаног одредбама чл. 13б ст. 1. тач 2);
- 7) када се детету одговарајућа нега и помоћ може обезбедити у оквиру мера социјалне и здравствене заштите, мера подршке у образовању и у оквиру услуга које обезбеђује јединица локалне самоуправе.

О престанку права на накнаду из члана 13а одлучује решењем орган управе одређен овим законом.

На решење из става 2. овог члана може се поднети жалба. О жалби одлучује државни орган одређен овим законом.

Против другостепеног решења може се покренути управни спор.

Члан 13е

Право на накнаду из члана 13а подлеже ревизији, након истека једне године од дана правноснажности решења којим је право на накнаду признато односно од дана последње ревизије.

Поступак ревизије донетих решења о признатом праву на накнаду из члана 13а покреће по службеној орган који је донео решење којим је признато право на накнаду.

Условне, начин и поступак ревизије из става 1. овог члана заједнички ближе уређују министар надлежан за социјална питања и министар надлежан за питања здравља.

Члан 13ж

Право на накнаду незапосленом родитељу који негује дете коме је неопходна стална нега и помоћ није од утицаја на остваривање права детета и родитеља на друге облике финансијске и материјалне подршке у складу са законом.“

Члан 7.

У члану 26. после става 4. додају се нови ставови 5. и 6. који гласе:

„Услове, начин и поступак остваривања права на накнаду зараде за време рада са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ и накнаду незапосленом родитељу који негује дете коме је неопходна стална нега и помоћ, прописују заједнички министар надлежан за социјална питања и министар надлежан за питања здравља.“

„Ближе услове за остваривање права на рад са скраћеним радним временом родитеља детета старијег од пет година које је потпуно зависно од медицинске или друге неге и помоћи, односно коме је ради задовољавања основних животних потреба и обезбеђивања и очувања квалитета живота у породици и заједници неопходна стална нега и помоћ прописују заједнички министар надлежан за социјална питања и министар надлежан за питања здравља.“

Члан 8.

Прописи из чл. 11. став 7., 13г став 5., чл. 13д став 2., чл. 13е став 3. и чл. 26. ст. 5. и 6. овог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењиваће се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 8.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставно-правни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о финансијској породици са децом налази се у одредбама члана 97. тач. 8. и 10. Устава Републике Србије којим је утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, друге економске и социјалне односе од општег интереса, здравства и социјалне заштите, бриге о деци и борачке и инвалидске заштите.

Ратификацијом Конвенције о правима детета, Република Србија обавезала се да предузима све одговарајуће законодавне, административне и остале мере за остваривање права детета признатих у овој конвенцији, користећи расположива средства, а где је то потребно, у оквиру међународне сарадње (чл. 4. Конвенције). Ова обавеза обухвата обезбеђивање заштите и бриге за дете која је неопходна за дететову добробит (чл. 3. Конвенције); руковођење, као примарним принципом, најбољим интересима детета (чл. 3. Конвенције); пружање родитељима одговарајуће помоћи у обављању дужности неге и васпитања детета (чл. 18. Конвенције); пружање посебне неге и помоћи детету са сметњама у развоју и особама које се о детету брину (чл. 23. Конвенције); предузимање мера за помоћ родитељима и другим лицима која се брину о детету ради остваривања права детета на животни стандард примерен физичком, менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета (чл. 27. Конвенције).

Доношењем Закона о потврђивању Конвенције о правима особа с инвалидитетом („Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 42/2009), Република Србија признала је права особа са инвалидитетом гарантована овим међународним уговором, између осталих

и право на одговарајући животни стандард за њих и њихову породицу, укључујући одговарајућу исхрану, одећу и смештај и право на социјалну заштиту. Држава је преузела обавезу да предузме одговарајуће кораке и мере ради очувања и унапређивања ових права, укључујући и мере које обезбеђују равноправни приступ одговарајућим и расположивим услугама, средствима и осталој помоћи, приступ државној помоћи за покривање трошкова везаних за инвалидитет и одговарајућу финансијску помоћ (члан 28. Конвенције).

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Законом о раду, Законом о социјалној заштити и Законом о финансијској подршци породици са децом уређени су одређени облици подршке деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и њиховим породицама.

Током протеклих година, Република Србија је начинила одређене позитивне помаке усмерене ка реформисању система социјалне заштите и образовања. Видљиви су напори да се започне процес деинституционализације, нарочито кад је реч о установама социјалне заштите за децу. Доношење Закона о основама система образовања и васпитања 2009. године и Закона о социјалној заштити 2011. године, дало је институционални и правни оквир за развијање различитих услуга у области образовања и социјалне заштите усмерених ка инклузији деце са сметњама у развоју у друштво, кроз образовање у редовном образовном систему и укључивање у локалне заједнице кроз услуге које обезбеђују јединице локалне самоуправе. Међутим, иако је оквир постављен, ове мере нису заживеле у довољној мери, односно у највећем су броју случајева недоступне деци којој су потребне.

Подршка биолошким породицама деце са сметњама у развоју и инвалидитетом и деце оболеле од тешких болести није, међутим, ни приближно пратила промене у систему социјалне заштите ове деце, посебно када је реч о подршци хранитељству. Родитељима који непосредно брину о деци којој је потребна стална брига, нега и помоћ стоји на располагању мали број услуга и погодности које не могу да задовоље потребе ових породица. Родитељима стоје на располагању следеће могућности:

1. Запослени родитељ има право на посебну негу детета или скраћено радно време након породилског одсуства и одсуства ради неге детета, до дететове навршене пете године живота. Уколико одсуствује са рада, припада му накнада зараде у складу са одредбама Закона о финансијској подршци породици са децом. Уколико ради скраћено, послодавац има обавезу да исплаћује сразмерну зараду, а за део радног времена који није радио, родитељ добија накнаду зараде (одредбе чл. 96. Закона о раду).

Уколико се, међутим, здравствени проблем код детета наставио после дететове пете године живота, или се – као што је случај код Батенове болести – појавио касније, родитељи не могу да се користе овим правом које је Закон о раду прописао, услед ограничења постављеног узрастом детета.

2. Запослени родитељ има право да ради скраћено радно време, уколико дете болује од одређених болести: церебралне парализе, дечје парализе, неке врсте шлегије, мишићне дистрофије и осталих тешких обољења. Скраћење не може да буде више од половине радног времена. За то време родитељ остварује сразмерну зараду, а нема накнаду зараде за део радног времена које не ради (чл. 98. Закона о раду).

Иако је реч о тешким болестима, односно стањима, родитељ детета старијег од пет година нема могућности да добије накнаду зараде, већ само **могућност** да ради

скраћено и да у складу са тим и његова зарада буде умањена, при чему држава родитељу не пружа довољну додатну (у смислу екстерних услуга) подршку.

3. Додатак за помоћ и негу другог лица, односно увећани додатак за негу и помоћ другог лица прописан Законом о социјалној заштити остварује се само под условом да су испуњени **медицински и социјални** услови на страни корисника (детета): да је реч о особи/детету коме је - услед телесног оштећења, оштећења чула вида, интелектуалних тешкоћа, промена у здравственом стању - неопходна помоћ и нега другог лица ради задовољења основних животних потреба и које не може да устане из кревета, да се креће унутар стана без употребе помагала, да се храни, свлачи, облачи или да одржава основну личну хигијену без помоћи другог лица. Ако та лица имају стопроцентно телесно оштећење, или органски трајни поремећај неуролошког или психичког типа или имају више оштећења од по најмање 70%, припада им право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица (чл. 92 - 94. Закона о социјалној заштити).

Износ додатка износи 9.157,00 динара, а увећаног додатка око 24.699,00 динара¹.

Иако законом предвиђен као извор средстава за набављање услуга социјалне заштите за тешко болесно дете, дете са сметњама у развоју и инвалидитетом, односно особе са инвалидитетом, у пракси (увећани) додатак за помоћ и негу другог лица - услед неразвијености сервиса помоћи и подршке и чињенице да они у највећој мери нису заживели - најчешће постаје једини извор средстава за живот детета и породице, нарочито када је реч о родитељима који нису запослени, или су напустили посао да би могли да негују своје дете, или због тога што непосредно негују дете коме је неопходна стална нега и помоћ не могу да траже запослење.

У ситуацији када (и где) не функционишу услуге социјалне заштите, или остваривање права на негу деце, односно услуге подршке ради укључивања детета у образовање и заједницу (лични пратилац у образовању, персонална или друга асистенција за дете, кућна медицинска или немедицинска нега, одговарајуће услуге у предшколским установама и школама, итд) док родитељи раде постоји само „на папиру“, родитељи су суочени са избором између једине две могућности: да се не запошљавају, односно да напуштају посао и да наставе да негују дете, остајући при том без прихода, при чему најчешће сами сnose високе трошкове лечења, свакодневне неге и рехабилитације детета; или да дете препусте систему социјалне заштите (дете сместе у установу социјалне заштите или хранитељску породицу) како би могли да се запосле односно да наставе да раде и обезбеде извор егзистенције за друге чланове породице. Посебно је тежак положај једнородитељских породица деце којој је неопходна стална нега.

Број деце са сметњама у развоју и инвалидитетом и тешко болесне деце која живе у својим породицама и којој је неопходна стална нега није познат, с обзиром да таква врста евиденције не постоји. Увођење новог права родитељима деце којој је неопходна стална нега и помоћ довело би следствено и до евидентирања броја ове деце, што би било од значаја приликом планирања услуга у заједници и потребних средстава.

У најбољем је интересу деце са сметњама у развоју и инвалидитетом и тешко болесне деце да се о њему брину њихови родитељи, уз доступне услуге у заједници које су усмерене ка укључивању детета у заједницу, његово/њено осамостаљивање у највећој могућој мери, што истовремено омогућава родитељима да се радно и професионално ангажују и остварују, а себи и члановима породице обезбеђују егзистенцију и финансијску независност. Када су, међутим, услуге детету и породици недоступне, одговорност је државе да обезбеди подршку

¹ Информација од Министарства рада, запошљавања и социјалне политике упућена на захтев Заштитника грађана, актом бр. 570-01-77/2012-14 од 26. 02. 2013. године

родитељима који сами те услуге пружају свом детету. У том смислу, процењено је да је потребно обезбедити додатну подршку родитељима деце којој је потребна стална нега и помоћ, онда када услуге неге и помоћи није могуће обезбедити у оквиру постојећег система услуга у заједници (у систему здравствене, односно социјалне заштите, бриге о деци, мера подршке у образовању и услуга у локалној заједници). На овај начин, Република Србија демонстрирала би своју опредељеност да пружи максималну подршку и помоћ породицама са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом и тешко болесне деце и подстакла би останак ове деце у биолошким породицама и тиме непосредно утицала на процес деинституционализације (како кроз мањи број деце која би била корисници услуга алтернативне бриге, тако и кроз повратак одређеног броја деце у родитељске породице).

Права предвиђена овим изменама и допунама Закона финансијској подршци породици са децом не дирају у права која су већ уграђена у постојећи законодавни оквир, нити им се супротстављају. Увођење овог облика додатне подршке и помоћи родитељима није супститут сервиса и услуга подршке и помоћи деци са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесној деци и особама са инвалидитетом, већ комплементарно право чији ће обим примене бити директно пропорционалан доступности услуга које су у конкретном случају потребне.

Предлог Закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом подноси се паралелно са Предлогом Закона о изменама и допунама Закона о раду, којим су предложене измене у правцу пружања подршке запосленим родитељима деце старије од пет година којој је неопходна стална нега и помоћ.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Одредбом члана 1. мењају се одредбе важећег чл. 9. став 1., наслова одељка 1. Главе II и важећег члана 29. додавањем речи које означавају ново право на накнаду зараде родитељима који су остварили право на рад са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ.

Одредбом члана 2. у листу права на финансијску подршку породици са децом која гарантује овај закон уводи се ново право – накнада незапосленом родитељу који негује дете коме је неопходна стална нега и помоћ.

Одредбама члана 3. овог закона додају се два нова става у важећи члан 10. Новим ставом 3. се уводи право на накнаду зараде једном од родитеља који је, на основу измењеног Закона о раду, стекао право да ради са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ.

Ово право, према одредбама новог става 4. овог члана, припада - под условима прописаним овим законом и Законом о раду - и једном од усвојитеља детета (с обзиром да се усвојењем између детета и усвојитеља заснива трајни однос родитељ – дете) и дететовом старатељу (када дете нема родитеље, односно родитељи не живе са дететом нити се о њему брину, те се дете налази под старатељством трећег лица). Изузетно и под законом прописаним условима, ово право може да припадне и члану дететове породице, када је реч о детету које живи са једним или оба родитеља који, због свог психофизичког стања, нису у могућности да детету пруже неопходну и сталну негу и помоћ. На исти начин и под истим условима ово право ће – такође у изузетним случајевима - бити признато и брачном или ванбрачном партнеру родитеља, уколико та особа живи са дететом у истом домаћинству и непосредно о детету брине и пружа му неопходну и сталну негу и помоћ. На овај начин се штите деца са сметњама у развоју и инвалидитетом и тешко болесна деца, која су и додатно депривирана,

јер су лишена родитељске бриге и неге; без подршке друштва особи који се о детету непосредно стара, постоји висок ризик од смештаја детета ван породичног окружења.

Одредбама члана 4. додаје се нови став 5. у важећи члан 11., којим се прописује висина накнаде лицу које је остварило право на рад са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ. Она је опредељена у висини просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији, без пореза и доприноса, уз умањење сразмерно скраћењу радног времена у складу са Законом о раду.

Одредбама члана 5. допуњује се одредба важећег члана 13. у ставу 3., тако што се прописује да накнаду лицима која су остварила право на рад са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ, обрачунава и исплаћује општинска, односно градска управа из средстава обезбеђених у буџету Републике Србије. Ово решење ослобађа послодавце обавеза обрачуна, исплате и накнадног рефундирања исплаћене накнаде зараде, што је у складу са начелом да обавеза подршке породици детета стоји на држави - а не на привредним субјектима.

Одредбом члана 6. уводи се ново право - накнада незапосленом родитељу који негује дете коме је неопходна стална нега и помоћ (у даљем тексту: накнада незапосленом родитељу), тако што се у закон додаје нови одељак у Глави II закона са осам нових чланова.

Новим чланом 13а прописује се ко стиче право на накнаду незапосленом родитељу: то су родитељи деце која су потпуно зависна од медицинске или друге неге и помоћи коју им пружа родитељ (као што је случај са децом оболелом од тешких и ретких болести, нпр. Батенова болест); и деце којој је ради задовољавања основних животних потреба и обезбеђивања и очувања квалитета живота у породици и заједници неопходна стална нега и помоћ (као што је случај са децом која имају вишеструке и тешке сметње у развоју, која у одређеној мери могу да користе услуге у заједници (уколико те услуге постоје), али само уз помоћ других лица. Пунолетство детета није разлог за престанак права, јер су деца и даље у потпуности зависна од родитељске неге, односно неге коју им пружају друге особе. Право, под истим условима као и родитељ, може да стекне и један од усвојитеља детета, јер се усвојењем положај усвојитеља изједначава са положајем родитеља.

С обзиром да има случајева у којима се о деци не брину или не могу да брину родитељи, већ чланови шире дететове породице, уводи се могућност да право на накнаду стекне и дететов старатељ када је реч о детету без родитеља, односно детету о коме се родитељи не брину и са дететом не живе и које је стога стављено под старатељство трећег лица. Изузетно и под законом прописаним условима, ово право може да припадне и члану дететове породице, односно брачном или ванбрачном партнеру родитеља детета, када је реч о детету које живи са једним или оба родитеља који, због свог психофизичког стања нису у могућности да детету пруже неопходну негу и помоћ.

Предложени став 5. овог члана предвиђа додатну подршку породицама у којима живи двоје и више деце којој је неопходна стална нега и помоћ, прописујући могућност да право на накнаду стекну оба родитеља, а у једнородитељским породицама - и члан породичног домаћинства, односно брачни или ванбрачни партнер родитеља (који није родитељ деце). Чињеница да брига о више деце са тешким болестима, односно тешким сметњама у развоју или инвалидитетом окупира целокупне породичне ресурсе определила је увођење ове могућности, како би се у највећој могућој мери обезбедиоостанак деце у биолошким породицама и искоришћавање свих породичних ресурса, а издвајање деце из породица и њихова заштита кроз алтернативне облике старања и смештаја svelи на најмању могућу меру.

Нови члан 13б став 1. прописује услове за остваривање овог права:

- Запослени родитељ не стиче ово право, јер су њему на располагању Законом о раду: одсуство са рада ради посебне неге детета и – на основу измењених одредби закона по предлогу Заштитника грађана - рад са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ. Ново право треба да служи да обезбеди егзистенцијалну сигурност деце и њихових породица када родитељи не раде и приходе не остварују из разлога што негују дете коме је неопходна стална нега и помоћ. Стога је услов да право на накнаду незапосленом родитељу остварује само онај родитељ који не ради, нити приходе по основу рада остварује на други начин ;
- Када је реч о породицама које поседују имовину (непокретну, односно другу имовину подобну за остваривање прихода), један од услова је да износ прихода који породица од имовине остварује не прелази износ који је овим законом прописан за остваривање права на дечји додатак. Тиме се спречава да изван могућности за остваривање овог права не остану родитељи деце којој је неопходна стална нега и помоћ, који поседују имовину мале вредности (као што је пољопривредно земљиште у малим површинама недовољним за остваривање прихода по основу пољопривреде), односно који имовину поседују али од ње не остварују приходе .
- Право припада родитељу оног детета код кога је установљена потреба за сталном медицинском или другом негом и помоћи, уколико ту помоћ родитељ заиста и пружа, а када је у питању медицинска помоћ – и уз услов да је родитељ обучен за њено пружање.
- Како би се обезбедило да ово право не угрози инклузију деце са сметњама у развоју и инвалидитетом и тешко болесне деце у друштво, услов за остваривање права на накнаду незапосленом родитељу је да се нега која је детету неопходна не може обезбедити у оквиру мера социјалне и здравствене заштите, мера подршке у образовању или кроз услуге у локалној заједници. Основ овог предлога је чињеница да је обавеза државе да особама са инвалидитетом, деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и тешко болесној деци пружи услуге и мере подршке, које обезбеђују да они буду укључени у друштвену заједницу. Уколико те мере и услуге не постоје (нису прописане или нису заживеле или нису доступне детету, односно особи), држава је дужна да пружи подршку родитељима који због потреба детета за сталном негом нису у могућности да привређују и остварују приходе. Посебно је осетљив положај деце и породица које живе у удаљеним, сеоским насељима у којима нема никаквих услуга подршке, нити има изгледа да у догледно време буду обезбеђене.
- Ставом 2. члана 13б прописује се да одлука о остваривању права мора да почива на мишљењу интерресорне комисије у поступку процене потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету и ученику. Прописом који уређује оснивање и начин рада овог тела (*Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику*) додатна подршка дефинисана је као «права и услуге које детету обезбеђују превазилажење физичких и социјалних препрека ка несметаном обављању свакодневних животних активности од значаја за укључивање у образовни процес, живот у заједници и успешно напредовање». Интерресорне комисије су мултидисциплинарна тела (три обавезна члана су из области здравства, образовања и социјалне заштите, а комисија се може проширивати и са два повремена члана који се бирају према специфичностима детета), а мултидисциплинарни приступ нужан је ради свеобухватне процене стања и потреба детета са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесног детета, односно особе са инвалидитетом. Иако се комисије баве проценом потреба деце и ученика, њихова надлежност може се проширити на младе особе до 26. године живота; бројни закони изједначавају у правима младе до 26. године живота са

особама млађим од 18. година, јер се средње образовање детета најчешће завршава након пунолетства, а високо образовање траје између пет и седам година. Када је у питању особа старија од 26. године, процену стања и потреба спроводи орган вештачења РФ ПИО (који исте послове обавља и када је реч о утврђивању постојања и степена инвалидитета, испуњености услова за признавање права за помоћ и негу другог лица и др).

Новим чланом 13в даје се оквир поступка за остваривање накнаде незапосленом родитељу, у складу са већ постојећим одредбама Закона о финансијској подршци породици са децом у чл. 26. – 33. Одлука се доноси применом овог закона и Закона о општем управном поступку (постојећи члан 27.), против одлуке се може поднети жалба, а против другостепене одлуке се може покренути управни спор.

Орган управе посебно је дужан да цени доступност услуга које су детету у конкретном случају потребне, и то у светлу мишљења надлежног органа о стању и потребама детета. Органи управе јединица локалне самоуправе (а одредбама овог закона они су надлежни за одлучивање о правима из области финансијске подршке породици са децом), имају законску обавезу, овлашћење и могућност да прате развој услуга и сервиса подршке и помоћи деци са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесној деци и особама са инвалидитетом, предлажу њихово увођење, прате њихово остваривање и сарађују са другим државним органима и органима територијалне аутономије и локалне самоуправе, тамо где је учешће тих органа за развој сервиса подршке потребно (Министарство здравља, када су у питању услуге из домена здравствене заштите; Министарство просвете, науке и технолошког развоја када је реч о укључивању деце са сметњама у развоју у образовање).

Нови члан 13г утврђује висину накнаде незапосленом родитељу у износу просечне месечне зараде по запосленом, без пореза и доприноса, утврђене на нивоу Републике Србије и обезбеђује да родитељ остварује и права из пензијског осигурања, здравственог осигурања и права по основу незапослености, на основицу која је такође утврђена овим чланом. Средства за исплату накнада и уплате доприноса за социјална осигурања обезбеђују се у буџету Републике Србије, а терет обрачуна и исплате накнаде и уплате доприноса за обавезна осигурања пада на управе јединица локалне самоуправе. Министри надлежни за социјална питања и за питања здравља ће заједнички ближе уредити услове, начин и поступак на који ће се остваривати накнада незапосленом родитељу.

Нови члан 13д уводи обавезу министарства надлежног за социјална питања да води евиденцију о лицима која су остварила право на накнаду незапосленом родитељу, чији садржај и начин вођења прописује министар рада, запошљавања и социјалне заштите.

Новим чланом 13ђ одређено је када право на накнаду незапосленом родитељу престаје:

- када престану разлози због којих је родитељ стекао ово право - када дететово здравствено и психофизичко стање буде такво да не захтева непрестану родитељску негу, што утврђује својим мишљењем надлежни орган;
- када родитељ више не може да пружа помоћ и негу, односно престане да је пружа из неоправданих разлога, због упућивања на издржавање казне, или зато што му је одређен притвор;
- у случају смрти детета или родитеља који је остварио право на накнаду;
- када родитељ заснује радни однос или почне да остварује приходе радним ангажовањем, односно приходе од имовине у већем износу од прописаног;
- када се стална нега и помоћ коју родитељ пружа детету може обезбедити у оквиру мера социјалне и здравствене заштите, мера подршке у образовању и у оквиру услуга које обезбеђује јединица локалне самоуправе.

О престанку права одлучује надлежни орган утврђен овим законом, против првостепене одлуке се може поднети жалба, док се против другостепене одлуке може покренути управни спор.

Нови члан 13е уводи ревизију права на накнаду незапосленом родитељу, као контролни механизам коришћења овог права. Ревизију покреће орган који одлучује у првостепеном поступку, по службеној дужности, и то у року од једне године од дана када је право признато, односно од дана последње ревизије. Начин, услови и поступак ревизије уређују се подзаконским актом који ће заједнички донети министар надлежан за социјална питања и министар надлежан за питања здравља.

Нови члан 13ж прописује да право на накнаду незапосленом родитељу није од утицаја на остваривање других облика финансијске и материјалне помоћи и подршке предвиђених овим или другим законом. Накнада незапосленом родитељу неће утицати на остваривање права на родитељски и деџи додатак и друга права предвиђена овим законом, нити на остваривање права на (увећани) додатак за помоћ и негу другог лица (као накнаде намењене обезбеђивању услуга из области социјалне заштите за дете са сметњама у развоју и инвалидитетом, односно особу са инвалидитетом), једнократну помоћ, новчану социјалну помоћ и друга права предвиђена Законом о социјалној заштити.

Одредбама члана 7. додају се нови ставови 5. и 6. Првим се прописује да ће министри надлежни за социјална питања и питања здравља заједнички ближе уредити услове, начин и поступак остваривања права која се у правни систем уводе овим изменама и допунама (право на накнаду зараде за време рада са скраћеним радним временом ради неге детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ и право на накнаду зараде незапосленом родитељу који негује дете коме је неопходна стална нега и помоћ). Подзаконски акт уредиће – између осталог – и критеријуме на основу којих се утврђује да ли је дете са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесно дете, односно особа са инвалидитетом потпуно зависна од медицинске или друге неге и помоћи, односно да ли јој је, ради задовољавања основних животних потреба и обезбеђивања и очувања квалитета живота у породици и заједници, неопходна стална нега и помоћ; поступак по поднетом захтеву; начин остваривања права; механизам редовне контроле остваривања права.

Новим ставом 6. се прописује да министри надлежни за социјална питања и питања здравља заједнички уређују ближе услове под којима родитељ детета старијег од пет година коме је неопходна стална нега и помоћ може да стекне право да ради са скраћеним радним временом.

Одредба члана 8. је прелазног карактера и њом се утврђује рок у коме је потребно донети подзаконске акте којима ће се детаљније уредити услови, начин и поступак остваривања права која се овим законом уводе.

У **члану 9.** утврђено је ступање на снагу овог закона а то је осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Средства за спровођење овог закона обезбеђују се у буџету Републике Србије. Могуће је да надлежно министарство направи апроксимацију ових средстава

користећи параметре у вези са издвајањима која се актуелно дају за накнаде хранитељима и рад институција за смештај деце са сметњама или инвалидитетом.

V. ПРЕГЛЕД ОДРЕДБИ ВАЖЕЋЕГ ЗАКОНА КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ

II ПРАВА НА ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ ПОРОДИЦИ СА ДЕЦОМ

Члан 9

Права на финансијску подршку породици са децом, у смислу овог закона, јесу:

1) накнада зараде за време породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета ~~и~~ , одсуства са рада ради посебне неге детета **И РАДА СА СКРАЋЕНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ РАДИ НЕГЕ ДЕТЕТА СТАРИЈЕГ ОД ПЕТ ГОДИНА КОМЕ ЈЕ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ;**

1А) НАКНАДА НЕЗАПОСЛЕНОМ РОДИТЕЉУ КОЈИ НЕГУЈЕ ДЕТЕ КОМЕ ЈЕ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ;

2) родитељски додатак;

3) дечији додатак;

4) накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу без родитељског старања;

5) накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу са сметњама у развоју;

6) регресирање трошкова боравка у предшколској установи деце из материјално угрожених породица.

Права из става 1. тач. 1) до 5) овог члана јесу права од општег интереса и о њиховом обезбеђивању стара се Република.

О обезбеђивању права из става 1. тачка 6) овог члана стара се општина односно град, у складу са овим законом.

Општина, односно град могу, ако су обезбедили средства, да утврде и друга права, већи обим права од права утврђених овим законом и повољније услове за њихово остваривање.

1. Накнада зараде за време породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета ~~и~~ , одсуства са рада ради посебне неге детета **И РАДА СА СКРАЋЕНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ РАДИ НЕГЕ ДЕТЕТА СТАРИЈЕГ ОД ПЕТ ГОДИНА КОМЕ ЈЕ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ**

Члан 10

Накнаду зараде за време породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета остварују:

1) запослени код правних и физичких лица (у даљем тексту: запослени код послодавца);

2) лица која самостално обављају делатност.

Накнаду зараде из става 1. овог члана остварује и отац, један од усвојитеља, хранитељ, односно старатељ детета, када у складу са прописима о раду користи одсуство из става 1. овог члана.

ЈЕДАН ОД РОДИТЕЉА ДЕТЕТА КОЈИ ЈЕ, У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ КОЈИ УРЕЂУЈЕ РАДНЕ ОДНОСЕ, СТЕКАО ПРАВО НА РАД СА СКРАЋЕНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ РАДИ НЕГЕ ДЕТЕТА СТАРИЈЕГ ОД ПЕТ ГОДИНА КОЈЕ ЈЕ ПОТПУНО ЗАВИСНО ОД МЕДИЦИНСКЕ ИЛИ ДРУГЕ НЕГЕ И ПОМОЋИ, ОДНОСНО КОМЕ ЈЕ РАДИ ЗАДОВОЉАВАЊА ОСНОВНИХ ЖИВОТНИХ ПОТРЕБА И ОБЕЗБЕЂИВАЊА И

ОЧУВАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТА У ПОРОДИЦИ И ЗАЈЕДНИЦИ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ, ОСТВАРУЈЕ ПРАВО НА НАКНАДУ ЗАРАДЕ.

ПРАВО ИЗ СТАВА 2. ОВОГ ЧЛАНА ПРИПАДА, ПОД УСЛОВИМА УТВРЂЕНИМ ОВИМ ЗАКОНОМ И ЗАКОНОМ КОЈИ УРЕЂУЈЕ РАДНЕ ОДНОСЕ, И ЈЕДНОМ ОД УСВОЈИТЕЉА ДЕТЕТА, ДЕТЕТОВОМ СТАРАТЕЉУ И, У ИЗУЗЕТНИМ СЛУЧАЈЕВИМА, ЧЛАНУ ДЕТЕТОВЕ ПОРОДИЦЕ, ОДНОСНО БРАЧНОМ ИЛИ ВАНБРАЧНОМ ПАРТНЕРУ ДЕТЕТОВОГ РОДИТЕЉА.

Члан 11

Накнада зараде за лица из члана 10. став 1. тачка 1) овог закона утврђује се у висини просечне основне зараде запосленог за 12 месеци који претходе месецу у коме отпочиње коришћење одсуства, увећане по основу времена проведеног на раду, за сваку пуну годину рада остварену у радном односу у складу са Законом, а највише до пет просечних месечних зарада у Републици Србији.

Накнада зараде за лица из члана 10. став 1. тачка 1) овог закона која су била у радном односу мање од 12 месеци, утврђује се тако што се за месеце који недостају до 12 месеци као зарада узима 50% просечне месечне зараде у Републици Србији, према подацима које објави републички орган надлежан за послове статистике, у месецу који претходи месецу отпочињања одсуства.

Накнада зараде за лица из члана 10. став 1. тачка 2) овог закона утврђује се у висини просечне месечне основице за плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање у последњих 12 месеци који претходе месецу отпочињања одсуства, а највише до пет просечних месечних зарада у Републици Србији.

Накнада зараде за лица из члана 10. став 1. тачка 2) овог закона која су самостално обављала делатност мање од 12 месеци, утврђује се тако што се за месеце који недостају до 12 месеци као зарада узима 50% просечне месечне зараде у Републици Србији, према подацима које објави републички орган надлежан за послове статистике, у месецу који претходи месецу отпочињања одсуства.

НАКНАДА ЗАРАДЕ ЗА ЛИЦА ИЗ ЧЛАНА 10. СТ. 3. И 4. ОВОГ ЗАКОНА УТВРЂУЈЕ СЕ У ВИСИНИ ПРОСЕЧНЕ МЕСЕЧНЕ ЗАРАДЕ ПО ЗАПОСЛЕНОМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ, БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА, УМАЊЕНЕ СРАЗМЕРНО СКРАЂЕЊУ РАДНОГ ВРЕМЕНА У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ.

Накнада зараде исплаћује се у износу утврђеном у складу са ст. 1-4 5. овог члана за време остваривања права.

Начин обрачуна накнаде зараде прописује министар надлежан за социјална питања.

Члан 13

Обрачун и исплату накнаде зараде врши послодавац истовремено са обрачуном и исплатом зарада запосленима.

Послодавац је дужан да општинској, односно градској управи достави доказе о висини основне зараде запосленог за 12 месеци који претходе месецу отпочињања одсуства.

За кориснике права из члана 10. став 1. тачка 2) овог закона који немају друге запослене **И КОРИСНИКЕ ПРАВА ИЗ ЧЛАНА 10. СТ. 3. И 4**, обрачун и исплату накнаде зарада врши општинска, односно градска управа из средстава обезбеђених у буџету Републике.

Општинска, односно градска управа врши пренос средстава послодавцу из става 1. овог члана из средстава обезбеђених у буџету Републике.

Послодавцу из става 1. овог члана пренос средстава врши се по достављању доказа да је исплатио накнаду зараде запосленом.

Министар надлежан за финансије и министар надлежан за социјална питања споразумно прописују начин и поступак преноса средстава за исплату накнаде зараде запосленима за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета.

1А. НАКНАДА НЕЗАПОСЛЕНОМ РОДИТЕЉУ КОЈИ НЕГУЈЕ ДЕТЕ КОМЕ ЈЕ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ

ЧЛАН 13А

ЈЕДАН ОД РОДИТЕЉА ДЕТЕТА КОЈЕ ЈЕ ПОТПУНО ЗАВИСНО ОД МЕДИЦИНСКЕ ИЛИ ДРУГЕ НЕГЕ И ПОМОЋИ КОЈУ МУ ПРУЖА РОДИТЕЉ, ОДНОСНО ДЕТЕТА КОМЕ ЈЕ РАДИ ЗАДОВОЉАВАЊА ОСНОВНИХ ЖИВОТНИХ ПОТРЕБА И ОБЕЗБЕЂИВАЊА И ОЧУВАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТА У ПОРОДИЦИ И ЗАЈЕДНИЦИ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ, ИМА ПРАВО НА НАКНАДУ ЗА НЕГУ ДЕТЕТА.

ПРАВО ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ПОД УСЛОВИМА И НА НАЧИН ПРОПИСАН ОВИМ ЗАКОНОМ, РОДИТЕЉ ОСТВАРУЈЕ И НАКОН ПУНОЛЕТСТВА ДЕТЕТА ДОК ТАКВА ПОТРЕБА ТРАЈЕ, А НАЈДУЖЕ ДО ДАНА ИСПУЊЕЊА УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ.

ПРАВО ИЗ СТ. 1. И 2. ОВОГ ЧЛАНА ПОД УСЛОВИМА И НА НАЧИН ПРОПИСАН ОВИМ ЗАКОНОМ, ОСТВАРУЈЕ И ЈЕДАН ОД УСВОЈИТЕЉА, ОДНОСНО СТАРАТЕЉ ДЕТЕТА.

ИЗУЗЕТНО, КАДА ЈЕДАН ИЛИ ОБА РОДИТЕЉА ЖИВЕ СА ДЕТЕТОМ АЛИ ЗБОГ СВОГ ПСИХОФИЗИЧКОГ СТАЊА НИСУ У МОГУЋНОСТИ ДА ДЕТЕТУ ПРУЖЕ ПОТРЕБНУ НЕГУ, А ДЕТЕ СЕ НЕ НАЛАЗИ ПОД СТАРАТЕЉСТВОМ ДРУГЕ ОСОБЕ, ПРАВО ИЗ СТ. 1. И 2. ОВОГ ЧЛАНА МОЖЕ СЕ, ПОД УСЛОВИМА И НА НАЧИН ПРОПИСАН ОВИМ ЗАКОНОМ, ПРИЗНАТИ ЈЕДНОМ ОД ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ ДЕТЕТА, ОДНОСНО БРАЧНОМ ИЛИ ВАНБРАЧНОМ ПАРТНЕРУ РОДИТЕЉА ДЕТЕТА, КОЈИ СА ДЕТЕТОМ ЖИВИ У ПОРОДИЧНОМ ДОМАЋИНСТВУ.

УКОЛИКО У ПОРОДИЦИ ИМА ДВОЈЕ И ВИШЕ ДЕЦЕ КОЈА СУ ПОТПУНО ЗАВИСНА ОД МЕДИЦИНСКЕ ИЛИ ДРУГЕ НЕГЕ И ПОМОЋИ КОЈУ ИМ ПРУЖА РОДИТЕЉ, ОДНОСНО ДЕЦЕ КОЈОЈ ЈЕ РАДИ ЗАДОВОЉАВАЊА ОСНОВНИХ ЖИВОТНИХ ПОТРЕБА И ОБЕЗБЕЂИВАЊА И ОЧУВАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТА У ПОРОДИЦИ И ЗАЈЕДНИЦИ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ, ПРАВО ИЗ СТ. 1. И 2. ОВОГ ЧЛАНА МОГУ СТЕЋИ, ПОД УСЛОВИМА И НА НАЧИН ПРОПИСАН ОВИМ ЗАКОНОМ, ОБА РОДИТЕЉА, А КАДА ДЕТЕ ЖИВИ У ЈЕДНОРОДИТЕЉСКОЈ ПОРОДИЦИ - И ЧЛАН ДЕТЕТОВЕ ПОРОДИЦЕ, ОДНОСНО БРАЧНИ ИЛИ ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР ДЕТЕТОВОГ РОДИТЕЉА, КОЈИ СА ДЕТЕТОМ ЖИВИ У ПОРОДИЧНОМ ДОМАЋИНСТВУ.

ЧЛАН 13Б

ПРАВО НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛАНА 13А РОДИТЕЉ СТИЧЕ ПОД УСЛОВИМА:

- 1) **ДА НИЈЕ ЗАПОСЛЕН, НИТИ ОСТВАРУЈЕ ПРИХОДЕ ПО ОСНОВУ СВОГ РАДА;**
- 2) **ДА УКУПАН МЕСЕЧНИ ПРИХОД ОД ИМОВИНЕ ПО ЧЛАНУ ПОРОДИЦЕ НЕ ПРЕЛАЗИ ИЗНОС ПРОПИСАН У ЧЛ. 19. СТ. 1. ТАЧ. 1) И 2) ОВОГ ЗАКОНА;**
- 3) **ДА ПОСТОЈИ ПОТРЕБА ДЕТЕТА ЗА ПРУЖАЊЕМ СТАЛНЕ МЕДИЦИНСКЕ ИЛИ ДРУГЕ НЕГЕ И ПОМОЋИ;**
- 4) **ДА ЈЕ РОДИТЕЉ ОБУЧЕН ДА ПРУЖА МЕДИЦИНСКУ НЕГУ И ПОМОЋ ДЕТЕТУ ИЗ ЧЛАНА 13А ОВОГ ЗАКОНА И ДА ТАКВУ ВРСТУ НЕГЕ И ПОМОЋИ, ОДНОСНО ДРУГУ НЕГУ И ПОМОЋ ДЕТЕТУ НЕПОСРЕДНО И ПРУЖА;**
- 5) **ДА СЕ НЕГА И ПОМОЋ КОЈА ЈЕ ДЕТЕТУ ПОТРЕБНА НЕ МОЖЕ ОБЕЗБЕДИТИ У ОКВИРУ МЕРА СОЦИЈАЛНЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ, МЕРА ПОДРШКЕ У ОБРАЗОВАЊУ И У ОКВИРУ УСЛУГА КОЈЕ ОБЕЗБЕЂУЈЕ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.**

ПРАВО ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ОСТВАРУЈЕ СЕ НА ОСНОВУ МИШЉЕЊА О СТАЊУ И ПОТРЕБАМА ДЕТЕТА ИЗ ЧЛАНА 13А ОВОГ ЗАКОНА, КОЈЕ ДАЈЕ:

- 1) **ЗА ДЕТЕ И МЛАДУ ОСОБУ ДО НАВРШЕНИХ 26 ГОДИНА - ИНТЕРРЕСОРНА КОМИСИЈА У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ ПОТРЕБА ЗА ПРУЖАЊЕМ ДОДАТНЕ ОБРАЗОВНЕ, ЗДРАВСТВЕНЕ ИЛИ СОЦИЈАЛНЕ ПОДРШКЕ ДЕТЕТУ И УЧЕНИКУ;**
- 2) **ЗА ОСОБУ СТАРИЈУ ОД 26 ГОДИНА - ОРГАН НАДЛЕЖАН ЗА ДАВАЊЕ НАЛАЗА, МИШЉЕЊА И ОЦЕНЕ НА ОСНОВУ ПРОПИСА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ.**

ЧЛАН 13В

ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛАНА 13А ПОКРЕЋЕ СЕ НА ЗАХТЕВ РОДИТЕЉА.

О ЗАХТЕВУ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ОДЛУЧУЈЕ РЕШЕЊЕМ ОРГАН УПРАВЕ ОДРЕЂЕН ОВИМ ЗАКОНОМ, НА ОСНОВУ МИШЉЕЊА ОРГАНА ИЗ ЧЛАНА 13Б СТАВ 2.

ОРГАН УПРАВЕ ДУЖАН ЈЕ ДА ПРИЛИКОМ ОДЛУЧИВАЊА О ЗАХТЕВУ ЦЕНИ ДОСТУПНОСТ УСЛУГА ИЗ ЧЛАНА 13Б СТ. 1. ТАЧ. 5), СХОДНО МИШЉЕЊУ ОРГАНА ИЗ ЧЛАНА 13Б СТАВ 2. О СТАЊУ И ПОТРЕБАМА ДЕТЕТА.

НА РЕШЕЊЕ ИЗ СТАВА 2. ОВОГ ЧЛАНА МОЖЕ СЕ ПОДНЕТИ ЖАЛБА. О ЖАЛБИ ОДЛУЧУЈЕ ДРЖАВНИ ОРГАН ОДРЕЂЕН ОВИМ ЗАКОНОМ.

ПРОТИВ ДРУГОСТЕПЕНОГ РЕШЕЊА МОЖЕ СЕ ПОКРЕНУТИ УПРАВНИ СПОР.

ЧЛАН 13Г

РОДИТЕЉ ИМА ПРАВО НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛ. 13А У ИЗНОСУ ПРОСЕЧНЕ МЕСЕЧНЕ ЗАРАДЕ ПО ЗАПОСЛЕНОМ, БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА, УТВРЂЕНЕ НА НИВОУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

РОДИТЕЉ КОЈИ ЈЕ ОСТВАРИО ПРАВО НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛ. 13А ОСТВАРУЈЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ ОСИГУРАЊА, ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА И ПРАВА ПО ОСНОВУ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ, У ИСТОМ ОБИМУ КАО ЗАПОСЛЕНА ОСОБА, У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ.

ОСНОВИЦА ЗА УПЛАТУ ДОПРИНОСА ЗА ОБАВЕЗНО ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ, ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ И ОСИГУРАЊЕ ЗА СЛУЧАЈ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ ЈЕ ИЗНОС НАКНАДЕ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА.

ОБРАЧУН И ИСПЛАТУ НАКНАДЕ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА И УПЛАТУ СВИХ ДОПРИНОСА ЗА ОБАВЕЗНА ОСИГУРАЊА ИЗ СТАВА 2. ОВОГ ЧЛАНА ВРШИ ОПШТИНСКА, ОДНОСНО ГРАДСКА УПРАВА ИЗ СРЕДСТАВА КОЈА СУ ЗА ТУ НАМЕНУ ОБЕЗБЕЂЕНА У БУЏЕТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

УСЛОВЕ, НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА НАКНАДУ ИЗ СТ. 1. И 2. ОВОГ ЧЛАНА ЗАЈЕДНИЧКИ БЛИЖЕ УРЕЂУЈУ МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА И МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА ПИТАЊА ЗДРАВЉА.

ЧЛАН 13Д

МИНИСТАРСТВО НАДЛЕЖНО ЗА СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА ВОДИ ЕВИДЕНЦИЈУ ЛИЦА КОЈИМА ЈЕ ПРИЗНАТО ПРАВО НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛАНА 13А. САДРЖАЈ И НАЧИН ВОЂЕЊА ЕВИДЕНЦИЈЕ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ПРОПИСУЈЕ МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА.

ЧЛАН 13Ђ

ПРАВО НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛАНА 13А ПРЕСТАЈЕ:

- 1) КАДА ПРЕСТАНУ РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ ЈЕ РОДИТЕЉ СТЕКАО ОВО ПРАВО, А НА ОСНОВУ МИШЉЕЊА ОРГАНА ИЗ ЧЛ. 13Б СТАВ 2;
- 2) КАДА РОДИТЕЉ НИЈЕ У МОГУЋНОСТИ ДА ПРУЖИ ПОТРЕБНУ НЕГУ ДЕТЕТУ;
- 3) АКО РОДИТЕЉ ИЗ НЕОПРАВДАНИХ РАЗЛОГА ДЕТЕТУ НЕ ПРУЖА АДЕКВАТНУ НЕГУ;
- 4) АКО СЕ РОДИТЕЉ НАЛАЗИ У ПРИТВОРУ ИЛИ НА ИЗДРЖАВАЊУ КАЗНЕ ЗАТВОРА ДУЖЕ ОД 2 МЕСЕЦА;
- 5) СМРЉУ РОДИТЕЉА ПРИМАОЦА НАКНАДЕ ИЛИ ДЕТЕТА;
- 6) ЗАСНИВАЊЕМ РАДНОГ ОДНОСА, ОДНОСНО РАДНИМ АНГАЖОВАЊЕМ РОДИТЕЉА ПРИМАОЦА НАКНАДЕ ИЛИ ОСТВАРИВАЊЕМ ПРИХОДА ОД ИМОВИНЕ У ИЗНОСУ ВЕЋЕМ ОД ИЗНОСА ПРОПИСАНОГ ОДРЕДБАМА ЧЛ. 13Б СТ. 1. ТАЧ 2);
- 7) КАДА СЕ ДЕТЕТУ ОДГОВАРАЈУЋА НЕГА И ПОМОЋ МОЖЕ ОБЕЗБЕДИТИ У ОКВИРУ МЕРА СОЦИЈАЛНЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ, МЕРА ПОДРШКЕ У ОБРАЗОВАЊУ И У ОКВИРУ УСЛУГА КОЈЕ ОБЕЗБЕЂУЈЕ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.

О ПРЕСТАНКУ ПРАВА НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛАНА 13А ОДЛУЧУЈЕ РЕШЕЊЕМ ОРГАН УПРАВЕ ОДРЕЂЕН ОВИМ ЗАКОНОМ.

НА РЕШЕЊЕ ИЗ СТАВА 2. ОВОГ ЧЛАНА МОЖЕ СЕ ПОДНЕТИ ЖАЛБА. О ЖАЛБИ ОДЛУЧУЈЕ ДРЖАВНИ ОРГАН ОДРЕЂЕН ОВИМ ЗАКОНОМ.

ПРОТИВ ДРУГОСТЕПЕНОГ РЕШЕЊА МОЖЕ СЕ ПОКРЕНУТИ УПРАВНИ СПОР.

ЧЛАН 13Е

ПРАВО НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛАНА 13А ПОДЛЕЖЕ РЕВИЗИЈИ, НАКОН ИСТЕКА ЈЕДНЕ ГОДИНЕ ОД ДАНА ПРАВНОСНАЖНОСТИ РЕШЕЊА КОЈИМ ЈЕ ПРАВО НА НАКНАДУ ПРИЗНАТО ОДНОСНО ОД ДАНА ПОСЛЕДЊЕ РЕВИЗИЈЕ.

ПОСТУПАК РЕВИЗИЈЕ ДОНЕТИХ РЕШЕЊА О ПРИЗНАТОМ ПРАВУ НА НАКНАДУ ИЗ ЧЛАНА 13А ПОКРЕЋЕ ПО СЛУЖБЕНОЈ ОРГАН КОЈИ ЈЕ ДОНЕО РЕШЕЊЕ КОЈИМ ЈЕ ПРИЗНАТО ПРАВО НА НАКНАДУ.

УСЛОВЕ, НАЧИН И ПОСТУПАК РЕВИЗИЈЕ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ЗАЈЕДНИЧКИ БЛИЖЕ УРЕЂУЈУ МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА И МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА ПИТАЊА ЗДРАВЉА.

ЧЛАН 13Ж

ПРАВО НА НАКНАДУ НЕЗАПОСЛЕНОМ РОДИТЕЉУ КОЈИ НЕГУЈЕ ДЕТЕ КОМЕ ЈЕ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ НИЈЕ ОД УТИЦАЈА НА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ДЕТЕТА И РОДИТЕЉА НА ДРУГЕ ОБЛИКЕ ФИНАНСИЈСКЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ ПОДРШКЕ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ.

III ПОСТУПАК И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРАВА

Члан 26

Министар надлежан за социјална питања прописује ближе услове и начин остваривања права на: накнаду зараде за време породичног одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета; родитељски додатак; дечији додатак; накнаду трошкова боравка у предшколској установи за децу без родитељског старања и накнаду трошкова боравка у предшколској установи за децу са сметњама у развоју.

Министар надлежан за социјална питања прописује ближе услове одсуства са рада или рада са половином пуног радног времена родитеља, односно усвојитеља, хранитеља или старатеља детета млађег од пет година коме је потребна посебна нега због тешког степена психофизичке ометености.

О степену психофизичке ометености детета мишљење даје општинска, односно градска комисија надлежна за преглед деце са сметњама у развоју, а трошкови њеног рада финансирају се из буџета општине, односно града.

Састав, надлежност и начин рада комисије утврђује општинска односно градска управа, у складу са законом.

УСЛОВЕ, НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА НАКНАДУ ЗАРАДЕ ЗА ВРЕМЕ РАДА СА СКРАЋЕНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ РАДИ НЕГЕ ДЕТЕТА СТАРИЈЕГ ОД ПЕТ ГОДИНА КОМЕ ЈЕ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ И НАКНАДУ НЕЗАПОСЛЕНОМ РОДИТЕЉУ КОЈИ НЕГУЈЕ ДЕТЕ КОМЕ ЈЕ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ, ПРОПИСУЈУ ЗАЈЕДНИЧКИ МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА И МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА ПИТАЊА ЗДРАВЉА.

БЛИЖЕ УСЛОВЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА РАД СА СКРАЋЕНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ РОДИТЕЉА ДЕТЕТА СТАРИЈЕГ ОД ПЕТ ГОДИНА КОЈЕ ЈЕ ПОТПУНО ЗАВИСНО ОД МЕДИЦИНСКЕ ИЛИ ДРУГЕ НЕГЕ И ПОМОЋИ, ОДНОСНО КОМЕ ЈЕ РАДИ ЗАДОВОЉАВАЊА ОСНОВНИХ ЖИВОТНИХ ПОТРЕБА И ОБЕЗБЕЂИВАЊА И ОЧУВАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТА У ПОРОДИЦИ И ЗАЈЕДНИЦИ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ ПРОПИСУЈУ ЗАЈЕДНИЧКИ МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА И МИНИСТАР НАДЛЕЖАН ЗА ПИТАЊА ЗДРАВЉА.

Члан 29

О правима из овог закона у првом степену решава општинска, односно градска управа у којој је пребивалиште подносиоца захтева, осим о праву на накнаду зараде за време породичног одсуства, одсуства са рада ради неге детета ~~и~~, одсуства са рада ради посебне неге детета **И РАДА СА СКРАЋЕНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ РАДИ НЕГЕ ДЕТЕТА СТАРИЈЕГ ОД ПЕГ ГОДИНА КОМЕ ЈЕ НЕОПХОДНА СТАЛНА НЕГА И ПОМОЋ**, о којем решава општинска, односно градска управа у којој је седиште послодавца запосленог.

VI. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

На кога ће и како утицати предложена решења

Овим законом ће се у значајној мери унапредити положај деце са сметњама у развоју и инвалидитетом и тешко болесне деце, којој је, због специфичних, веома озбиљних и тешких обољења или стања, неопходна непрекидна и стална помоћ и нега. Запосленим родитељима се усвајањем овог закона и Закона о изменама и допунама Закона о раду чији је предлог такође поднео Заштитник грађана, даје могућност и да раде и да пруже потребну негу свом детету, до момента док држава не обезбеди одговарајуће услуге којима би се обезбедила пуна нега и помоћ деци којој је она потребна свакодневно и у континуитету. Незапосленим родитељима ове осетљиве популације деце, који су посао напустили, односно не могу да се запосле зато што негују дете коме је стална помоћ и нега неопходна, пружа се додатна и неопходна подршка како не би биле угрожене егзистенцијалне потребе породице и деце, које су – услед озбиљних болести и стања деце – значајно повећане.

Позитивне ефекте овог закона осетиће пре свега деца оболела од тешких болести и деца са вишеструким и тешким развојним тешкоћама и њихови родитељи, с обзиром да у овом тренутку не постоје системски обезбеђене услуге медицинске и немедицинске неге и бриге о деци, те су родитељи принуђени да напуштају посао, односно одустају од запошљавања и сами негују дете. Позитивни ефекти настављају се и након пунолетства детета, пошто се у значајној мери снижавају ризици да породице смештају своје одрасло дете у установу социјалне заштите јер као незапослени немају средстава за негу и лечење детета, а због немогућности да бригу и негу нађу унутар система – не могу да се запосле.

Какве трошкове ће примена овог закона створити грађанима и привреди (нарочито малим и средњим предузећима)

Утицај овог закона на привреду постоји кроз потребу издвајања одговарајућих средстава у буџету Републике Србије. Иако се – услед непостојања података о броју деце са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесне деце и особа са инвалидитетом у Републици Србији – не може тачно одредити број родитеља који би могли да стекну права која се овим законом уводе, процењује се да њихов број није велики с обзиром да су почеле да заживљавају услуге социјалне заштите у заједници и да ће се ове услуге даље развијати.

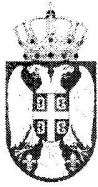
Да ли су позитивне последице доношења закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити

Позитивне последице закона дугорочне су и односе се на подизање квалитета живота деце са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесне деце и особа са инвалидитетом, остваривање њихових права, као и дугорочне финансијске позитивне ефекте по Републику. Деца са сметњама у развоју и инвалидитетом и тешко болесна деца у већој ће мери остајати у својим породицама, а – захваљујући новим правима која представљају подршку друштва деци са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесној деци, особама са инвалидитетом и њиховим породицама – очекује се и да ће одређен број породица преузети бригу о својој деци која су смештена у хранитељске породице, односно установе социјалне заштите. Тиме ће квалитет њиховог живота бити подигнут, а њихова права остварена у већој мери, јер ће живети у породичном окружењу и бити под негом својих родитеља. Уз услуге социјалне заштите, инклузивно образовање, услуге у заједници, родитељска нега и живот у породици обезбеђују веће укључивање деце са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесне деце и особа са инвалидитетом у друштво, њихово (квалитетније) образовање и оспособљавање за самосталан живот и рад у највећој могућој мери. Дугорочно, трошкови државе биће мањи, јер ће бити мање издвајања на име издржавања деце са сметњама у развоју и инвалидитетом, тешко болесне деце и особа са инвалидитетом и накнада хранитељским породицама. Смањиваће се број установа социјалне заштите, а тиме ће долазити до смањивања великих трошкова њиховог одржавања, укључујући и плаћање услуга смештаја у овим установама.

Да ли су заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

У консултацијама о иницијативи Заштитника грађана активно су учествовали родитељи деце са сметњама у развоју, тешко болесне деце и деце са инвалидитетом, удружења родитеља и организације које заступају права и интересе особа са инвалидитетом, укључујући и Националну организацију особа са инвалидитетом Србије. У консултативном процесу, учесници (појединци, организације и удружења) су изнели своје ставове о предложеним изменама и допунама.

Предлог је својим потписима подржало преко 51.000 грађана, а преко 10.000 грађана петицију је подржало електронским путем.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
218-3/13
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 12811 датум 07.05.2013.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Предлог закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом, према мојим сазнањима, није у супротности са прописима Европске уније.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Сања Јанковић